

Joel Haahtela

Nászút

A szemközti szálloda ablakából világosság szűrődik ki, de a függönyt behúzták, nincs mozgás mögötte. Ilyenkor éjjel csöndes az utca, a szálloda földszintjén a kávézó már bezárt. A kávézó neve Rex Caffé, mi is ültünk ott néhányszor. Bájos, kissé együgyű, jobb időket látott hely, amely ennek ellenére máig a környék lakóinak kegyében áll.

Nézem az utcát az ablakból, kihajolok, hogy jobban láthassak. Félek, hogy valaki észrevesz, bár ez lehetetlen, hiszen a villany nem ég, sötét mögöttem a szoba. A Rex Caffé pincére még ott maradt, megismerem a sziluettjéről. A férfi egyedül áll az utcán és cigarettázik. Vajon mi marasztalja ott?

Bűnösnek érzem magam, és bizonyos szempontból az is vagyok. Álnéven jelentkeztem be a szállodába, mivel nem kérték az útlevelemet. Nyilván ez is egyike Róma szerelmi szállodáinak, bár itt láthatóan minden nagyon tiszta. Van benne egy egyszerű ágy, mellette egy faasztalka. A falra szerelt tévét még nem kapcsoltam be. Az ablak külső felén kovácsoltvas korlát van, olyan, mint a régi házakon. De ha ez egy szerelmi búvóhely, hallatszódnia kellene bizonyos zajoknak. Rémisztő csend van.

Ha megpróbálok visszagondolni, nem tiszták az elmúlt napok. Olyanok az emlékezetemben, mint egy délibáb. A szállodák között lévő utcán van egy háttárvonal. Két élet, egyik ebben a szobában, a másik a szemközti ablak mögött, ahol a fény világít. Minden olyan könnyen ment. Tegnapelőtt kijöttem onnan, lementem a lépcsőn, és átsétáltam az utcán ebbe a szállodába. Bejelentkeztem, és kértem egy harmadik emeleti szobát, utca felé nézőt, ahonnan láthattam azt az ablakot.

Nem tudja, hogy itt vagyok a közelben, még csak nem is sejtí. Talán virraszt még, rémülten keres engem. Már telefonált mindenkinek, de senki nem tud semmit. Nem érti, hová tűnhettem ilyen hirtelen, és miért. A lámpa éjjel-nappal ég a szobájában, hogy jelezzen nekem. Hogyan lehet ilyen közel elveszni a másiktól?

Nászútra jöttünk ide a városba, a Fiumicino reptéren szálltunk le. A taxiban Márta megszorította a kezemet, és azt mondta, hogy éhes. Mindig éhes volt, de az alakján ez nem látszódott. Márta azt mondta, hogy állítsam meg a taxit, amint látok egy boltot, de gyorsabb volt nálam. Az egyik kereszteződésben azt kiáltotta, hogy „állj”, majd kivágta a taxi ajtaját, és beszaladt az út mentén lévő kisboltba.

A sofőr mormogott valamit, majd fejét rázva hümmögött. Én csak széttártam a kezem, és nem szóltam semmit. Aztán a sofőr mondott még valamit, teljesen felbátorodott azon, hogy nem értek olaszul. Talán olyan szavakat használt, amit jobb is, ha nem értek, vagy baljós jövőt jószolt nekünk.

Otthagytam az ablak melletti őrhelyemet és beljebb mentem a szobába. Nem akartam átöltözni, mivel nem pakoltam be semmit az útra. Ez így nem mehet sokáig. Megérintettem a tárgyakat a sötétben, éreztem az ágy ürességét, az ágykeret hűvösét.

Nappal nem tudok aludni, de mivel éjszaka sem alszom, az ágy szinte érintetlen. Mintha elfelejtettem volna, mi az alvás, mintha azt is tanulni kellene, mint a biciklizést gyermekkorban. Amikor biciklizünk, repülünk. Ha a mechanizmus megtörik, már soha nem találhatunk vissza.

Várom, hogy a szemközti ablakban a fény kialudjon, mivel akkor biztonságban vagyok, észrevétlenül kisurranhatok. Lemegyek a lépcsőn, kint metsző őszi idő van, a Rex Caffé már bezárt. Futólépésben haladok el a háztömb mellett, majd befordulok a mellékutcába, ahol már lelassíthatok. Kissé megállok, kapkodva szedem a levegőt.

Nehéz elhinni, hogy ez ugyanaz a város. Mikor éjjelente bolyongok, minden másnak tűnik: ismerősnek, de ugyanakkor teljesen idegennek is. És minden, ami megtörténik, olyan, mintha már nagyon régen, évekkel ezelőtt ugyanígy megtörtént volna.

Kértem egy kis térre, amelyet fák szegélyeznek, talán hársfák. A szél megzizegteti a lombjukat. A kávézó asztalait egy lánccal egymáshoz kötözték, a kőfal mellett macskák somfordálnak. Talán ők az elmúlt idők cézárainak lelkei. És vajon kik lehetnek a San'Angelo híd üregeiben bujkáló patkányok? Az elmúlt idők vérvörös papái?

Ilyenkor éjjel csupán egy elkésett ünneplő jöhet szembe, más nem valószínű. Bár biztonságban érzem magam, elképzelem, hogy mégis találkozom Mártával; vajon kitalálta a gondolataimat, és belőle is ugyanolyan bolyongó lett, mint belőlem? Ha elég messze megyünk és elegendő utcasarkon befordulunk, végül szembetalálkozunk.

Folytatom a sétát, egyre jobban ismerem az utcákat, felismerem a helyeket, ahol voltunk. A rácsodálkozás vigaszát nyújtják. Látom azt az éttermet, ahol Márta otffelejtette az esernyőjét. Átkelek a Via del Corsón, ahol néhány autó halad. A lámpák közelednek, majd elhalványodva eltűnnek. Pont ezeket a helyeket kellene elkerülnöm, de nem bírok magammal. Ezeknél a háztömböknél a legnagyobb a lelepleződés kockázata. De én szeretném megint látni azokat a helyeket, ahol voltunk, és amiről akkor azt hittük, hogy mind igaz.

Az ablak becsapódik, a fény kialszik, valahonnan vidám zene hallatszik. Megérkezem a Fontana di Trevihez, minden nászutazás végállomásához. Egy pénzérmét kell beledobni, majd kívánni valamit, ennyi az egész. Itt semmi sem változik, minden örök, ezért is jönnek ide az emberek. Rómába vagy Velencébe, más választás nincs, mondta nekem Márta.

Nem, ez nem Róma, hanem valami, egy lény, egy részeg nyomorék, amelyet meggyötört az éj. A rózsárusok eltűntek, a kövezen papírfecnik, kondomok szakadt csomagolópapírja. Vajon itt csinálták, nappal, a zajongó embertömeg közepén? És vajon milyen pózban jött ez össze?

Letelepedek egy félreeső helyen, és előkotrom a pénztárcámat, hogy megnézzem Márta képét. Életvidám rajta, és én ettől mindig jól érzem magam. Vasárnap született, mindenkinél szerencsésebbnek. Mosolygott, és mindig jókedvre derít, ha arra gondolok, amikor Márta a fotóautomatában ülve próbál komoly képet vágni.

Talán akkor készült a kép, amikor találkoztunk, tavasszal, aminek már három éve. Akkoriban a meilahti kórházban feküdtem tüdőgyulladással, ami azzal a veszéllyel fenyegetett, hogy kilehelem a lelkem. És ha sikerül eltökéltem

otthon maradnom még pár napig, akkor el is vitt volna, legalábbis a doktor akkor ezt mondta.

Az első napokban a kórházban tántorogtam álom és félálom határán, bár nincs erről sok emlékem. Amikor az antibiotikumok, amiket a biztonság kedvéért széles spektrumban adtak valamiféle vakbombázási stratégiaként, végül elkezdtek hatni, elhatároztam, hogy elkezdek a zörgő infúziós állvánnyal sétálgatni az osztály folyosóján, mint egy aggastyán.

Egyik nap gyámoltalankodva szembejött velem egy másik, közel ugyanolyan rossz állapotban levő sorstárs. Bár Márta nem volt abban a pillanatban a legvirágzóbb állapotban, hanem olyan volt, mint egy eléggé átlátszó és törekeny testű lény, a megjelenése egyfajta fogódzópontot jelentett számomra. Amikor visszatámolyogtam a betegágyamhoz, elhatároztam, hogy ha összegyűjtök elegendő bátorságot, megkérem, jöjjön el velem a kórház büféjébe.

A hét vége felé elkezdtem több időt tölteni a folyosó, és végül a várakozás kifizetődött. Láttam, hogy Márta kilép a szobájából, és elindultam felé, a tudóm majdnem kiköhögve. Találkoztunk félúton a folyosón, de annyira elhatalmasodott rajtam az izgalom és a remegés, hogy sikerült belegabalyodnom az infúziós állványba, amely csattanva dőlt a padlóra.

Miután ilyen esetlen módon sikerült felkeltenem Márta figyelmét, hosszabb ideig is mertem beszélgetni vele. Kiderült, hogy nagyjából ugyanolyan tünetekkel került az osztályra, mint én, vagyis hirtelen és egyre erősödő tüdőgyulladás miatt, amit az ő esetében mikoplazma okozott. Ő maga pneumokokkusz-rohamoktól szenvedett, bár gyanították, hogy egy alattomos vírus is közrejátszhat.

Márta akkoriban a Tunturikatu utcában, Töölö városrészben egy garzonban lakott, a negyedik emeleten. Mivel egy időben bocsátottak haza minket a táp-pénzes szabadságra, Márta megkérdezte, szeretnék-e felmenni hozzá, hiszen ostobaság lenne egyedül lábadozni.

A lift rossz volt, emlékszem, hogyan másztam fel a lépcsőkön és álltam meg zihálva a lépcsőfordulóknál. Fent a célnál úgy tűnt, mintha egy felfedező lennék, akinek éppen a Himalája csúcsát sikerült meghódítania.

A tavaszi nap besütött a szobába, az ablakok a tél végi piszoktól koszoltak. Az ágyban vagy a padlón feküdtünk, jól kijöttünk egymással, és mivel mindkettőnknek teljesen lehetetlen gondolatnak tűnt a lépcsőn lefelé mászás, maradtam.

Minden tiltottnak és bizarnak tűnt; végig, vagy legalábbis egy pillanatra a világ peremén lenni, minden mást kizárni. A világ tőlünk függetlenül folytatta útját. Beszélgettünk, lemezeket hallgattunk, Mártának hatalmas gyűjteménye volt. Egy részét az apjától örökölte, aki gyűjtő volt.

Azt mondta, hogy Paul Desmond szaxofonjátéka a Csendes-óceánt juttatja az eszébe, a fehér pavilonokat, a parton táncoló embereket. Szeretett volna Hydra szigetére, Krétára utazni, és megkeresni Leonard Cohen házát. A falon egy odaerősített újságcikk volt Cohenről, aki a 45. születésnapját töltötte a Hydra-szigeten, és nevetett. Mellette az ágyon egy nő feküdt, fedetlen mellrel.

Márta gyakran feküdt alattam, lesóványodott combját szétnyitva. Bőre forró volt, a betegségtől érzékeny, a legkisebb érintésre is megrezzenve. A vágya végtelen volt. Talán ez is a betegségből adódott, de akárhogy is volt, én már nem siettem sehová.

Végtelenül hosszan élveztem el benne, majd csendben feküdtünk, a matrac a földön volt. Márta néha elszundított az ölemben, szerettem nézni, ahogy alszik. Az ing felcsúszott a csípőjére, a combja nyirkos volt, és az ablakból hűvös levegő ömlött a szobába, ami békésnek tűnt; mintha valami simogatná a bőrt. Egyik nap a nagybátyja eljött meglátogatni, és mondta, hogy nem ez a legközelebbi varázshegy, amelyre fel lehetne mászni. Korbement a szobában, felszedte a padlóról a pizzásdobozokat, amiket egy közeli húseséges pizzeria meghatározott időközönként szállított ki nekünk. Márta mosolygott, és a nagybácsi mondta, hogy elmegy a boltba, mivel a tuberkolózisos fiatal párnak ez láthatóan nem sikerült. Egy óra múlva visszatért egy kosárnyi narancssal, mivel állítólag szükségünk van vitaminra. Precíz és kulturált ember, gondoltam, de meglehetősen ironikus. Mielőtt elment, még megállt, és azt mondta, hogy a lift egyébként működik.

Az égből néhány csepp hullt alá. A szél elcsendesedett, az utca üres. A közelben, néhány háztömbnyire van a Via Veneto. Ha kikukucskálnék az utcasarkon túlra, talán hallanám a Via Veneto hangjait, a szörnyű zajt, a dudáló autókat, a kiabálást és a káromkodásokat. Látnám a teraszokon tolongó embereket, a fényképezkedőket, a modelleket és a sportolókat. Látnám a fehér ruhákat és az asztalnál ülő Mastroiannit a fekete szemüvegével. És Monica Vitti mosolyát, világszép orrát...

Itt nincs semmi. Öt óra körül visszatértem a szállodába. Az égen már felsejlett a fény, itt-ott sétálnak az emberek. Az ablaknyílások kitárulnak, egyre szaporábban megyek, szinte futok. Az ébredő város áthömpölyög felettem, ideje bemennem, mielőtt megvirrad.

Ha álmatlanul fekszel a nappali fényben, túl sok dolog jut az eszedbe. Ezeket nem mi választjuk, de egy részüket félresöpörhetjük, bár a fejedben mindig maradhat egy vissza-visszatérő gondolat, amelytől nem lehet megszabadulni. Elképzelem, hogy az utca túlsó oldalán vagyok, a másik ablak mögött. Márta alszik, és nem tűnik tova. A szemöldöke megmozdul, álom libben körbe. Karja a lepedőn pihen, a melle fedetlen, szeretné őrizni az álmát. Szeretné oltalmazni, megöntözni Márta homlokát, úgy, mintha szent lenne.

Emlékszem, hogy egyszer kért tőlem tollat és papírt, bármilyet, amire írni lehet. Aztán azt mondta, hogy nem szabad néznie. A lapot lerakta az asztalra, és amikor megkérdeztem, mit írt rá, azt mondta, hogy valamit nekem. De csak akkor nézhetem meg, ha már elment, nem előbb. Ott volt a papír az asztalon, és egész nap feszélyezett.

Ez volt a szokása, imádta ezeket kicsi és gyerekes üzeneteket. Ilyen cetliket bárhol lehetett találni. Egyszer Márta a kezemre írt egy üzenetet, amikor aludtam. Sok cetlit a hűtőszekrényben találtam meg, vagy egy könyv lapjai között, vagy egy cipőben, aminél azon csodálkoztam, hogy mi szúrhat a lábujjaim között. Találtam olyan üzeneteket, amelyek az előszoba tükrére voltak ragasztva, egy még a távirányító elemeinek rekeszéből is előkerült. Valószínűleg számára abban a pillanatban hóbortos ötletnek tűnt.

Néha arra gondolok, hogy a cetliket nem csupán hóbortból írta, egyik módja volt a létezésének. Márta így akarta szétszórni saját magát, elképzelte, mikor és hogyan találják meg egyik-másik üzenetét. Vagy talán arra gondolt, hogy a cetlik türelmesen várnak, majd jóval később felbukkannak, évek múlva, vagy akár a halál után.

Az idő múlik, behunyom a szemem, megpróbálok elszundítani egy pillanatra, egy percre, vagy többre. Nagyon fáradt vagyok. Az ablakból hűvös levegő árad, az utcáról hangok hallatszanak, valami összetört. Márta fekszik a parton, fürdőruhája zsinórja mélyen benyomódik a bőrébe. Arcán cseppek, amik külön-külön megszáradnak, eltűnnek. Apa cipősarka kopog az előszobában, kinyitja az ajtót, majd bezárja. Márta az ágy szélén térdel, a hímvestző köré fonja ujjait, mintha az övé lenne, az ő saját tulajdona. Haja leomlik, és én tudom, hogy szeret engem. Sűrű csend van, és úgy tűnik, hogy ennél messzebbre már nem lehet eljutni. Ennél messzebbre már nem lehet hullani. Végül elszunnyadok, és sodródok néhány órát, túl a fénylő időn.

Később a nap alacsonyan jár, kihunyni készül. Úgy, mint néha nyár végén, amikor a nappalok rövidülnek, az éjszakák hosszabbodnak. A szabadságnak már vége, de néhányan még úton vannak, a vitorlás kajütjében alszanak, késleltetik a visszatérést. Talán arra várnak, hogy az öböl kiürüljön, a vízi út szabaddá váljon. A sziklaszirten egy félig elkorhadt régi útjelző áll, mögötte egy madárfészek. A vitorlákat leeresztették, hagyják lustán a fedélzetre gyűrődni, az emelő még csukva, csendben csörömpöl a szélben. Talán jó érzés feküdni a kajütben, amikor a városok megtelnek, de önmaga még mindig a világ peremén van, gondolatok csíráival a fejében.

A szálloda szobájában fény gyullad. Most elhúzzák a függönyöket, végre, két nap után. Látom a férfit, aki a szobában járkál, de nem ismerem őt. Sötét haj, sovány testalkat. A torkom összeszorul, és nehéz levegőt vennem. A férfi a tükör előtt áll, begombolja az ingét. Minden olyan hétköznapi, megszokott mozzanat. Nemsokára meglátom a nőt a férfi mögött. Talán egy ünnepségre indulnak, készülődnek, a nő is még csak félig van felöltözve. Észreveszem, hogy gyöngéden megérinti a férfi nyakát, megigazítja a gallérját, és ez a mozzanat hirtelen rendkívüli jelentőségűnek tűnik.

Nézem őket, még sohasem voltam ennyire magányos. A világ messze siklik, és minden lelepleződik, minden mozdulatuk az erőszak megnyilvánulása. Ebben a pillanatban eszembe jut Márta balesete, az, amikortól ő már nincs. Emlékszem, mi történt azután, mire derült fény, teljesen véletlenül, hogyan változott meg minden egyetlen pillanat alatt, és hogy mindez hogyan változott meg újra, de az ellentétes irányba.

A baleset tavasszal történt, Márta hazafelé tartott a hétvégi házból. Miért kellett neki egyáltalán ott járnia, nem szabadott volna még a közelében sem lennie. Egyedül autózott hazafelé, az időjárás lehangoló volt. Egész nap és éjszaka zuhogott, senkinek sem kellett volna olyankor az utakon lennie. Habár a világ soha nem áll meg, csak néha lelassul, mintegy előérzetként, mint akkor éjjel.

Emlékszem, hogy ott ültem a telefonnal a kezemben, és úgy éreztem, hogy Márta még nem halt meg. Mintha csak leszakadt volna, folytatja utazását, siklik egyik szobából a másikba, a levegőben maradt, a sötétség közepén, a csillagok között.

Később, két nap múlva a rendőrség eljuttatta hozzám Márta telefonját, mivel sértetlen maradt. Átnéztem a baleset éjszakáján fogadott üzeneteket, és az egyiket egy ismeretlen számról küldték: *Biztonságban hazaértél? Drágám, hiányzol!* Ugyanarról a számról még érkezett néhány hívás, a legutolsó egy nappal ezelőtti napon. Meghallgattam a telefonon hagyott üzenetet, amiben

egy idegen férfi kéri Mártát, hogy hívja fel mielőbb, mert nagyon aggódik, mivel nem kapott semmilyen választ.

A házaspár indulásra kész. A férfin kabát van, a nő kendőt terített a vállára, egy korallpirosat. Eltűntek az ablakból, de egy pillanat múlva a nő még visszavert a szobába, talán hogy megkeressen valamit. Nemsokára a férfi is visszavert, és valamilyen oknál fogva a nő merőn nézett valamit az ablakon át a kinti sötétségben. Úgy, mintha bocsánatot kérne, és úgy mintha én adhatnék neki bármiért bocsánatot.

Néztem őket, és olyan érzés volt, mintha mellettük állnék. Mintha valami leszakadt volna, mint szikladarab a szikláról, ami beleomlik a tengerbe. Ha kinyitja a szemét, mindig új helyen találja magát, csupán abban a pillanatban születik meg a világ; minden alkalommal, újra és újra. Olyan, mintha most érkezett volna a világba és emlékek nélkül járkálna az utcákon, szemébe gyűjti az első színeket és formákat.

Antal Adrien fordítása

Joel Haahtela (1972) jelenleg pszichiáterként praktizál az espooi egyetemi kórházban. Egyetemi tanulmányai alatt kezdett el írni, eleinte novellákat. Eddig kilenc regénye jelent meg.

Haahtela műveit jellegzetes könnyedség és álomszerű, impresszionista hangulat jellemzi. Saját bevallása szerint műveiben a megmagyarázhatatlant, a dolgok mögötti szövevényességet, szépséget más szóval a misztikumot szereti ábrázolni.

Tove Jansson (1914–2001) finnországi svéd író- és festőnő svédül írt, a köztudatban szinte finn alkotóként van jelen, a finnországi svédek sajátos identitása miatt. A Mumin-könyvek szerzőjeként világhírű (a sorozat nyolc kötetét a Napkút Kiadó gondozta), novellisztikája kevesebb figyelmet kap. A fordítás finnből készült.

A Cédus Művészeti Alapítvány logójával megjelölt oldalakon korábbi pályázatunkon jelentkező szerzők műveit közöljük.

